

นิพนธ์ต้นฉบับ

Original article

ปัจจัยเพศต่อโอกาสการเสียชีวิตของผู้ป่วยโควิด-19 ในโรงพยาบาลสมุทรปราการ

นำพล แดนพิพัฒน์ พ.บ.

โรงพยาบาลสมุทรปราการ

ติดต่อผู้เขียน: นำพล แดนพิพัฒน์ Email: namphol@gmail.com

วันรับ: 15 ส.ค. 2565

วันแก้ไข: 27 พ.ย. 2566

วันตอบรับ: 18 ธ.ค. 2566

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบย้อนหลัง (retrospective cohort study) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ที่เสียชีวิตที่ได้รับการรักษาในโรงพยาบาลสมุทรปราการ ตั้งแต่เริ่มมีการระบาดระลอกแรกถึงการระบาดระลอกที่ห้า เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบรายงานผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่เสียชีวิตของกระทรวงสาธารณสุข ทะเบียนประวัติการรักษาของผู้ป่วย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือน มกราคม 2563 ถึงกันยายน 2565 การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และนำเสนอขนาดความสัมพันธ์ด้วยค่า adjusted Odd's ratio และค่าช่วงเชื่อมั่นที่ 95% confidence interval ผลการศึกษาพบผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เสียชีวิต 689 ราย สัดส่วนเพศชายมากกว่า 1.2 เท่าของเพศหญิง อายุเฉลี่ย 72.5 ปี (9 เดือนถึง 105 ปี) ส่วนใหญ่มีโรคประจำตัวร่วม โดยพบ 3 อันดับแรก ได้แก่ โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน โรคไตวายเรื้อรังระดับ 3 ขึ้นไป ร้อยละ 70.0, 44.9 และ 25.0 ตามลำดับ ผู้ป่วยมากกว่าครึ่งได้รับการรักษาโดยใช้ออกซิเจนระดับสูง (HFNC) ส่วนสาเหตุการเสียชีวิตพบเสียชีวิตจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ถึงร้อยละ 90 ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการพบค่า NLR มากกว่าหรือเท่ากับ 3.13 แสดงถึงความรุนแรงของโรคพบร้อยละ 62.8 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์การเสียชีวิตกับเพศของผู้ป่วย พบว่า เพศชายที่มีโรคประจำตัว ได้แก่ เบาหวาน ความดันโลหิตสูง ไตวายเรื้อรังตั้งแต่ระยะ 3 ขึ้นไป โรคหลอดเลือดสมอง โรคปอดเรื้อรัง โรคตับ โรคมะเร็ง และในเพศหญิงที่มีดัชนีมวลกาย ≥ 30 กิโลกรัมต่อตารางเมตร และเป็นผู้ป่วยติดเตียง มีความสัมพันธ์กับการเสียชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)

คำสำคัญ: ไวรัสโคโรนา 2019; เสียชีวิตจากโควิด-19; ปัจจัยด้านเพศ; โรคประจำตัว

บทนำ

ปลายปี พ.ศ. 2562 มีการรายงานพบเชื้อไวรัสอุบัติใหม่โคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (coronavirus disease 2019) ระบาดทั่วโลกอย่างรวดเร็ว เกิดจากเชื้อซาร์ส-โควี-2 (severe acute respiratory syndrome coronavirus 2; SARS-CoV-2) ปัจจุบันพบว่าโรคนี้ได้มีการระบาด

ไปทั่วโลก ในประเทศไทยมีผู้ป่วยติดเชื้อมากกว่า 5,000,000 คน และเสียชีวิตมากกว่า 32,000 ราย⁽¹⁾ จากการศึกษารวบรวมข้อมูลทางคลินิกและการทดลองในห้องปฏิบัติการแสดงให้เห็นว่า พยาธิกำเนิดและการดำเนินโรคมะเร็งความหลากหลายของอาการและอาการแสดงทางคลินิก ตั้งแต่ไม่มีอาการ มีอาการเล็กน้อย/ปานกลาง

(ไม่พบร่องรอยความผิดปกติของภาพถ่ายรังสีทรวงอก) อาการรุนแรงไปจนกระทั่งภาวะวิกฤติที่มีภาวะปอดอักเสบรุนแรงและเสียชีวิต^(2,3) ตามลำดับ อัตราการเกิดปอดติดเชื้อพบได้ประมาณร้อยละ 20-28 และพบอัตราการเสียชีวิตประมาณร้อยละ 1-2⁽⁴⁾ พบมี 3 ปัจจัย⁽⁵⁾ ได้แก่ การทำงานของระบบภูมิคุ้มกันของผู้ป่วย ปริมาณและความสามารถในการก่อโรคของไวรัสที่เป็นเหตุของการติดเชื้อ และการดูแลรักษาที่เหมาะสมอย่างทันที่แห่งที่เหล่านี้เป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการดำเนินโรคและพยากรณ์โรคของผู้ป่วย นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยทางสุขภาพ เช่น โรคประจำตัวและยาที่ได้รับ ปฏิกริยาทางภูมิคุ้มกันในร่างกาย ส่งผลต่อการดำเนินโรคและพยากรณ์โรคเช่นกัน นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ป่วยกลุ่มเสี่ยงสูงจะมีโอกาสเกิดโรคที่รุนแรงหรือเสียชีวิต ได้แก่ ผู้ที่มีโรคประจำตัวเป็นเบาหวาน ความดันโลหิตสูง โรคไตเรื้อรัง โรคปอดและทางเดินหายใจ โรคอ้วน โรคตับ ผู้ที่มีภาวะภูมิคุ้มกันบกพร่อง และผู้ป่วยที่ใช้ยากดภูมิเป็นต้น^(6,7)

การวินิจฉัยผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ใช้ผลทางห้องปฏิบัติการโดยการตรวจหาสารพันธุกรรมของเชื้อซาร์ส-โควี-2 (SARS-CoV-2) ให้ผลเป็นบวกจาก real-time reverse transcriptase polymerase chain reaction (RT-PCR) assay หรือ การตรวจหาเชื้อจาก antigen test kit (ATK) และใช้การเจาะเลือดเพื่อดูกลุ่มเซลล์เม็ดเลือดขาวทำหน้าที่ตอบสนองต่อการติดเชื้อภายในร่างกาย พบว่า ผู้ป่วยที่มีการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างรุนแรงจะมีปริมาณเม็ดเลือดขาวชนิดลิมโฟไซต์ (Lymphocyte) ต่ำและมีปริมาณเม็ดเลือดขาวชนิดโดยรวมสูง ทำให้อัตราส่วนของ NLR (Neutrophil to Lymphocyte ratio) สูง⁽⁸⁾ การศึกษาในประเทศไทย⁽⁹⁻¹¹⁾ พบว่าค่า NLR ที่สูงพบในผู้ป่วยมะเร็งระยะลุกลาม มะเร็งที่มีการแพร่กระจายหลายตำแหน่งและการศึกษาในต่างประเทศ⁽¹²⁾ พบว่าผู้ป่วยที่ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีค่า NLR มากกว่า 3.13 แสดงถึงกระบวนการอักเสบที่รุนแรงจากการตอบสนองต่อระดับไซโตไคน์ที่สูงใน

ร่างกายสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินความรุนแรงอาการทางคลินิก พบว่าอัตราส่วน NLR cut off value ที่ 3.13 พบว่า sensitivity และ specificity เท่ากับ 0.875 และ 0.717 ตามลำดับ^(8,12) อัตราส่วน NLR < 3.13 ผู้ป่วยมีอาการน้อยกว่าและอัตราการรอดชีวิตมากกว่า ในผู้ป่วยที่มีอายุน้อยกว่า 50 ปี และ NLR < 3.13 มีการพยากรณ์โรคที่ดีกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ป่วยที่มีอายุมากกว่า 50 ปี และสำหรับ NLR > 3.13 ควรต้องเฝ้าระวังการเกิดภาวะแทรกซ้อนอย่างใกล้ชิด^(13,14)

โรคโควิด-19 เป็นโรคอุบัติใหม่ ความรู้เกี่ยวกับโรคนี้จึงเป็นสิ่งสำคัญจะช่วยให้ผู้ป่วยได้รับการวินิจฉัย ป้องกัน และรักษาเพื่อลดความรุนแรงของโรค การยุติการระบาดของโรคโควิด-19 นอกจากต้องการความรู้ความเข้าใจในการแพร่กระจายการติดเชื้อ การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันด้วยวัคซีน การดูแลรักษาผู้ป่วยอย่างเหมาะสม ดังนั้นการศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการเสียชีวิตในผู้ป่วยโควิด-19 ที่มีความรุนแรง จะช่วยเป็นแนวทางในการดูแลผู้ป่วยโควิด-19 ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นอีกด้วย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยด้านเพศที่มีผลต่อโอกาสการเสียชีวิตในผู้ป่วยโควิด-19 ในโรงพยาบาลสมุทรปราการ

วิธีการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบ Retrospective Cohort Study

ประชากรในการศึกษา

ผู้ป่วยเสียชีวิตด้วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลสมุทรปราการระหว่างเดือน มกราคม 2563 ถึง กันยายน 2565

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษานี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูล จากแบบรายงานผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่เสียชีวิตของ

กระทรวงสาธารณสุข ทะเบียนประวัติการรักษาของผู้ป่วย ตามกรอบแนวคิดที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมเพื่อให้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistic) เพื่อ อธิบายคุณลักษณะทั่วไปโดยอธิบายด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดและต่ำสุด

2. สถิติเชิงอนุมาน (inferential statistic) ใช้วิเคราะห์ หาปัจจัยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการเสียชีวิตในผู้ป่วย ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ด้วยสถิติไคร้สแควร์ (Chi-square test) และนำเสนอความสัมพันธ์ด้วยค่า adjusted Odd's ratio และค่าช่วงเชื่อมั่น 95% Confidence Interval

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโควิด-19 เสียชีวิตที่ใช้ศึกษา

1.1 ปัจจัยด้านข้อมูลทั่วไป

ผู้ป่วยที่ติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ที่เสียชีวิตทั้งหมด 689 ราย เพศชาย 369 ราย (ร้อยละ 53.5) เพศหญิง 320 ราย (ร้อยละ 46.5) พบเป็นเพศชาย 1.2 เท่าของเพศ หญิง ส่วนใหญ่อายุ 70-79 ปี พบร้อยละ 27.0 อายุเฉลี่ย 72.5 ปี (SD 12.4) มีประวัติสัมผัสใกล้ชิดผู้ป่วยที่เป็น โควิด-19 ถึงร้อยละ 70.1 พบมีโรคประจำตัวร่วมร้อยละ 75 โดย 5 อันดับแรก ได้แก่ ความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน โรคไตวายเรื้อรังระดับ 3 ขึ้นไป โรคหลอดเลือด-สมองและโรคหัวใจ พบร้อยละ 70.1, 44.9, 25.0, 17.9 และ 16.6 ตามลำดับ ไม่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 11.2 พบผู้ป่วยที่มี BMI ≥ 30 กิโลกรัมต่อตารางเมตร ถึง ร้อยละ 12.3 เป็นผู้ป่วยติดเชื้อร้อยละ 15.8 ส่วนปัจจัย ทางด้านสังคมพบสูบบุหรี่ ร้อยละ 8.3 (ตารางที่ 1)

1.2 ปัจจัยด้านการรักษาพยาบาล

ผู้ป่วยที่ติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ที่เสียชีวิต พบอาการ และอาการแสดงก่อนรักษา 3 อันดับแรก ได้แก่ ไข้ ไอ และเจ็บคอ พบร้อยละ 81.1 79.4 และ 62.3 ตามลำดับ

ค่าออกซิเจนในเลือดที่วัดจากปลายนิ้วต่ำกว่า 96 % ตั้งแต่ แรกร้อยละ 42.4 ระยะเวลาตั้งแต่เจ็บป่วยจนเข้ารับ การรักษาเฉลี่ย 2.2 วัน พบมากที่สุดช่วงระยะเวลา 2-3 วัน คิดเป็นร้อยละ 47.8 ระยะเวลาอนโรยงพยาบาลอยู่ที่ 2-7 วัน วัน คิดเป็นร้อยละ 34.5 พบผู้ป่วย 36 ราย ที่นอน โรยงพยาบาลนานกว่า 28 วันคิดเป็นร้อยละ 5.2 และพบ ผู้ป่วยที่เสียชีวิตภายใน 24 ชั่วโมงแรกจำนวน 33 รายคิด เป็นร้อยละ 5.3 ผู้ป่วยมีการใช้ออกซิเจนในระดับที่แตก ต่างกันก่อนเสียชีวิตโดยพบใช้ออกซิเจนระดับต่ำ (O_2 cannula) ออกซิเจนระดับแรงดันสูง (HFNC) และใส่ท่อ ช่วยหายใจ ร้อยละ 9.1 56.6 และ 34.3 ตามลำดับ และ จากการตรวจทางห้องปฏิบัติการพบภาพถ่ายรังสีมีปอด อักเสบตั้งแต่แรกรับจำนวน 586 รายคิดเป็นร้อยละ 85.1 ค่าเฉลี่ยของค่า C-reactive protein (CRP) 94.5 mg/dl (SD 102.6) พบค่า Neutrophil to Lymphocyte ratio (NLR) ที่มีค่า ≥ 3.13 ถึง 433 รายคิดเป็นร้อยละ 62.8

ภาวะแทรกซ้อนที่พบในผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโควิด-19 เสียชีวิตมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ภาวะไตวาย-ฉับพลัน หัวใจเต้นผิดจังหวะ และภาวะเลือดออกในทาง เเดินอาหาร ตามลำดับ สาเหตุการเสียชีวิตจากโรคติดเชื้อ ไวรัสโคโรนา 2019 ร้อยละ 90.0 เกิดจากตัวโรคเอง และ พบสาเหตุหรือโรคอื่น ๆ ร่วม เช่น เส้นเลือดในสมอง-แตกฉับพลัน โรคมะเร็งปอดระยะลุกลามและระยะสุดท้าย เป็นต้น แต่พบโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นโรคร่วม ร้อยละ 10.0

1.3 ปัจจัยด้านการป้องกันโรค

พบผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่เสียชีวิต ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับวัคซีนป้องกันโควิด-19 ถึงร้อยละ 82.4 ได้รับวัคซีนจำนวน 1, 2, 3 และมากกว่า 3 เข็ม ร้อยละ 6.0, 6.5 และ 3.2 และ 1.9 ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเสียชีวิตในผู้ป่วย-ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วน บุคคลกับการเสียชีวิตของผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา

Gender Factor on Mortality Risk among COVID-19 Patients Admitted in Samutprakan Hospital

ตารางที่ 1 ผู้ป่วยที่เสียชีวิต จำแนกตามคุณลักษณะ

คุณลักษณะ		จำนวน	ร้อยละ	คุณลักษณะ		จำนวน	ร้อยละ
1. ข้อมูลทั่วไป				2. ด้านการรักษาพยาบาล (ต่อ)			
เพศ	ชาย	369	53.5	อื่นๆ ลื่นไม่รับรส ถ่ายเหลว ตาแดง	202	29.3	
	หญิง	320	46.5	Duration of Illness (DOI) (วัน)			
อายุ (ปี)	<30	9	1.3	0-1	141	20.5	
	30-39	14	2.1	2-3	329	47.8	
	40-49	30	4.4	4-7	206	29.9	
	50-59	78	11.3	>7	13	1.8	
	60-69	175	25.4	Length of Stay LOS) (วัน)			
	70-79	186	27.0	0-1	37	5.4	
	80-89	165	23.9	2-7	238	34.5	
	>90	32	4.6	8-14	188	27.3	
ประวัติเสี่ยง	มีประวัติเสี่ยงสัมผัส	483	70.1	15-28	190	27.6	
	ไม่มีประวัติเสี่ยงสัมผัส	206	29.9	>28	36	5.2	
โรคประจำตัว				ระดับการใช้ออกซิเจน			
	เบาหวาน	309	44.9	Low flow oxygen	63	9.1	
	ความดันโลหิตสูง	483	70.1	High flow oxygen	390	56.6	
	ไตวายเรื้อรัง	172	25.0	Ventilator<96 ชั่วโมง	105	15.3	
	-ระดับ 2	17	9.7	Ventilator >96 ชั่วโมง	131	19.0	
	-ระดับ 3	59	34.2	ภาวะแทรกซ้อน			
	-ระดับ 4	28	16.1	Acute renal failure	99		
	-ระดับ 5	68	40.0	Atrial fibrillation	87		
	โรคหลอดเลือดสมอง	123	17.9	Congestive heart failure	19		
	โรคหัวใจ	114	16.6	Upper GI bleeding	79		
	โรคปอด	51	7.4	สาเหตุการเสียชีวิต			
	โรคตับ	56	8.2	จากโรคโควิด-19	557	90.0	
	โรคมะเร็ง	83	13.5	พบร่วมกับโรคโควิด-19	62	10.0	
	HIV Infection	11	1.6	ผลตรวจทางห้องปฏิบัติการ			
	ไม่มีโรคประจำตัว	77	11.2	ภาพถ่ายรังสี			
	ติดเตียง Bed ridden	109	15.8	มีปอดอักเสบตั้งแต่แรก	586	85.1	
	อ้วน BMI ≥30	85	12.3	มีปอดอักเสบภายหลัง	69	10.0	
				ไม่พบมีปอดอักเสบ	34	4.9	
2. ด้านการรักษาพยาบาล				Neutrophil to Lymphocyte ratio (NLR)			
อาการและอาการแสดงแรกเริ่ม				NLR >3.13	433	62.8	
	ไข้	547	79.4	NLR<3.13	256	37.2	
	ไอ	559	81.1	ประวัติการได้รับวัคซีนป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019			
	เจ็บคอ	429	62.3	ไม่เคยได้รับ	568	82.4	
	มีเสมหะ	366	53.1	1 เข็ม	41	6.0	
	คัดจมูก	280	40.6	2 เข็ม	45	6.5	
	ปวดศีรษะ	364	52.8	3 เข็ม	22	3.2	
	ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ	141	20.4	มากกว่า 3 เข็ม	13	1.9	
	จมูกไม่ได้กลิ่น	217	31.5				

ปัจจัยเพศต่อโอกาสการเสียชีวิตของผู้ป่วยโควิด-19 ในโรงพยาบาลสมุทรปราการ

2019 ของโรงพยาบาลสมุทรปราการ พบว่า อายุ ดัชนีมวลกายที่มากกว่า 30 กิโลกรัมต่อตารางเมตร ภาพถ่ายรังสีปอดอักเสบตั้งแต่แรกเริ่ม โรคประจำตัว ได้แก่ โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคไตวายเรื้อรังระยะ 3 ขึ้นไป โรคหลอดเลือดสมอง โรคปอดเรื้อรัง โรคตับโรคมะเร็ง เป็นผู้ป่วยติดเตียง มีระยะเวลาตั้งแต่เจ็บป่วยก่อนรักษามากกว่า 96 ชั่วโมง และจำนวนวันนอนในโรงพยาบาลมากกว่า 14 วัน พบมีความสัมพันธ์กับการเสียชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) และเมื่อวิเคราะห์ปัจจัยด้านเพศกับปัจจัยด้านอื่น ๆ พบว่าเพศชาย

ที่อายุมากกว่า 70 ปี พบมีภาพรังสีปอดอักเสบตั้งแต่แรกเริ่ม มีโรคประจำตัว ได้แก่ โรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง ไตวายเรื้อรังระยะ 3 ขึ้นไป โรคปอดเรื้อรัง โรคตับโรคมะเร็ง และระยะเวลาตั้งแต่ป่วยจนเข้ารับการรักษา มากกว่า 96 ชั่วโมง ส่วนเพศหญิงที่อายุมากกว่า 80 ปี อ้วน เป็นผู้ป่วยติดเตียง มีโรคประจำตัว ได้แก่ โรคหลอดเลือดสมอง และจำนวนวันนอนมากกว่า 14 วันพบมีความสัมพันธ์กับการเสียชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเสียชีวิตของผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

คุณลักษณะ	ผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019				Adjust OR (95%CI)	p-value
	เพศชาย		เพศหญิง			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
1. ข้อมูลทั่วไป						
- เพศ	369	53.6	320	46.4		
- อายุ <30 ปี	6	1.6	3	0.9	1.22 (0.4-3.3)	0.944
30-39 ปี	9	2.4	5	1.6	1.88 (0.3-2.3)	0.252
40-49 ปี	18	4.9	12	3.8	1.31 (0.8-3.5)	0.326
50-59 ปี	48	13.0	30	9.4	2.40 (0.7-3.8)	0.444
60-69 ปี	87	23.6	88	27.5	1.71 (0.6-2.3)	0.322
70-79 ปี	123	33.3	63	19.7	3.92 (1.2-5.3)	0.040
80-89 ปี	68	18.4	97	30.3	2.78 (2.0-4.1)	0.033
>90 ปี	10	2.7	22	6.9	1.46 (0.4-2.3)	0.243
- ประวัติสัมผัสผู้ป่วยโควิด19	256	69.4	227	70.9	1.51 (0.8-2.0)	0.174
- ดัชนีมวลกาย >30 kg/m ²	28	7.6	57	17.8	2.11 (1.3-2.4)	0.030
- ไม่มีโรคประจำตัว	35	9.5	42	13.1	1.43 (0.5-2.4)	0.243
- โรคประจำตัวร่วม						
โรคเบาหวาน	203	55.0	106	33.1	2.22 (1.4-4.3)	<0.001
ความดันโลหิตสูง	292	79.1	191	59.7	1.81 (1.9-3.3)	<0.001
ไตวายเรื้อรังระยะ 3 ขึ้นไป	97	26.3	58	18.1	2.34 (2.1-3.5)	0.024
โรคหลอดเลือดสมอง	55	14.9	68	21.3	3.42 (1.7-3.8)	0.038
โรคหัวใจและหลอดเลือด	47	12.7	67	20.9	1.74 (0.6-2.3)	0.282
โรคปอดเรื้อรัง	40	10.8	11	3.4	3.91 (1.2-5.3)	0.017
โรคตับ	46	12.5	10	3.1	2.72 (2.0-4.1)	0.002
โรคมะเร็ง	55	14.9	28	8.8	3.11 (2.4-3.9)	0.044
HIV infection	7	1.9	4	1.3	1.46 (0.8-1.3)	0.137
ผู้ป่วยติดเตียง	42	11.4	67	20.9	1.24 (1.1-1.9)	0.039

Gender Factor on Mortality Risk among COVID-19 Patients Admitted in Samutprakan Hospital

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเสียชีวิตของผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ต่อ)

คุณลักษณะ	ผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019				Adjust OR (95%CI)	p-value
	เพศชาย		เพศหญิง			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
2. ด้านการรักษาพยาบาล						
- ระดับออกซิเจนในเลือด						
≥95%	218	50.1	201	62.8	0.99 (0.7-1.3)	0.521
<95%	151	40.9	119	37.2	0.67 (0.2-2.0)	0.748
- Duration of Illness (DOI) (วัน)						
0-1	63	17.1	78	24.3	1.76 (0.5-2.4)	0.345
2-3	154	41.7	175	54.7	1.67 (0.7-1.9)	0.444
4-7	144	39.0	62	19.4	2.34 (1.6-3.3)	0.026
>7	8	2.2	5	1.6	1.47 (0.8-2.0)	0.864
- Length of Stay (LOS) (วัน)						
0-1	22	6.0	15	4.7	1.92 (0.7-2.2)	0.942
2-7	140	37.9	98	30.6	1.22 (0.6-2.3)	0.252
8-14	108	29.3	80	25.0	1.40 (0.3-2.4)	0.226
15-28	83	22.5	107	33.4	1.71 (0.5-3.2)	0.033
>28 วัน	16	4.3	20	6.3	0.66 (0.2-2.3)	0.427
- โรค/ภาวะแทรกซ้อนก่อนเสียชีวิต						
ไตวายฉับพลัน	53	14.2	46	14.4	1.29 (0.5-2.9)	0.584
หัวใจเต้นผิดจังหวะ	49	12.1	38	11.9	1.22 (0.6-2.3)	0.554
น้ำท่วมปอดฉับพลัน	12	3.0	7	2.2	1.04 (0.4-2.2)	0.940
เลือดออกทางเดินอาหาร	48	12.7	31	9.7	1.22 (0.6-3.1)	0.554
- ระดับการใช้ออกซิเจน						
ระดับต่ำ	27	7.3	36	11.3	1.71 (0.7-1.8)	0.282
ระดับสูง	199	53.9	191	59.7	0.70 (0.4-1.1)	0.153
ใส่ท่อช่วยหายใจ						
<96 ชั่วโมง	72	19.5	33	10.3	1.21 (0.8-1.5)	0.089
≥96 ชั่วโมง	71	19.3	60	18.8	1.25 (0.9-1.6)	0.110
- สาเหตุการเสียชีวิต						
จากโรคโควิด-19	328	88.9	292	91.3	0.77 (0.2-2.2)	0.137
พบร่วมกับโรคโควิด-19	41	11.1	28	8.7	1.29 (0.5-2.8)	0.940
- ผลตรวจทางห้องปฏิบัติการ						
- ภาพถ่ายรังสีพบปอดอักเสบตั้งแต่แรก	332	90.0	254	79.4	2.88 (1.7-3.9)	0.042
Neutrophil to lymphocyte ratio (NLR)						
NLR >3.13	246	66.7	187	58.4	0.77 (0.2-2.2)	0.137
NLR <3.13	123	33.3	133	41.6	1.29 (0.57-2.8)	0.940
3. ได้รับ vaccine covid-19						
ไม่ได้รับ	309	83.7	259	80.9	0.66 (0.2-2.2)	0.520
1 เข็ม	18	4.9	23	7.2	1.04 (0.5-2.3)	0.941
2 เข็ม	27	7.3	18	5.6	0.66 (0.18-2.3)	0.521
3 เข็ม	9	2.4	13	4.1	0.67 (0.18-2.7)	0.547
มากกว่า 3 เข็ม	6	1.7	7	2.2	1.22 (0.64-2.2)	0.456

วิจารณ์

การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้มีผู้ป่วยติดเชื้อและเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก สำหรับโรงพยาบาลสมุทรปราการตั้งแต่ต้นเดือนมีนาคม 2563 ถึง 30 กันยายน 2565 มีผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ที่เข้ารับการรักษาจำนวน 69,927 ราย พบผู้เสียชีวิตจากไวรัสโคโรนา 2019 มากเป็นอันดับต้น ๆ ของประเทศไทย ในการระบาดระลอกที่ 1-2 (เดือนมีนาคม 2563 ถึง มกราคม 2564) เป็นการระบาดจากสนามมวยในกรุงเทพมหานครและจากแรงงานพม่าที่มาทำงานที่ตลาดกลางกุ้งสมุทรสาคร พบผู้เสียชีวิตเพียง 17 ราย ส่วนในการระบาดระลอกที่ 3 (เมษายนถึงตุลาคม 2564) เป็นการระบาดจากสถานบันเทิงย่านทองหล่อในกรุงเทพมหานครซึ่งการระบาดในครั้งนี้ทำให้เกิดระบาดเป็นวงกว้างและแพร่กระจายอย่างรวดเร็วในประเทศไทย จากเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์อังกฤษที่ชื่อว่า B.1.1.7 พบผู้เสียชีวิตถึง 467 ราย และการระบาดระลอกสุดท้าย (เดือนมกราคม ถึงกันยายน 2565) เป็นการระบาดของสายพันธุ์โอมิครอนพบผู้เสียชีวิต 205 ราย และตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 โรคโควิด-19 ได้ปรับระดับจากโรคติดต่ออันตรายเป็นโรคติดต่อที่ต้องเฝ้าระวังตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2528

ตั้งแต่เริ่มมีการระบาดระลอกแรกถึงการระบาดระลอกที่ห้า ผู้ป่วยที่ติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลสมุทรปราการเสียชีวิตทั้งหมด 689 ราย คิดเป็นอัตราการเสียชีวิตร้อยละ 1.0 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ของประเทศ⁽¹⁵⁾ อัตราการเสียชีวิตที่พบจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่าด้านคุณลักษณะของผู้ติดเชื้อ ส่วนใหญ่ผู้เสียชีวิตเป็นผู้สูงอายุ (อายุเฉลี่ย 72.5 ปี) และมีโรคประจำตัวถึงร้อยละ 75 ได้แก่ โรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง โรคไต-วายเรื้อรัง โรคหลอดเลือดสมอง โรคปอดเรื้อรัง โรคตับ โรคมะเร็ง และอ้วน เหล่านี้เป็นปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Paulo, et al.⁽¹⁶⁾ และ Feng, et al.⁽¹⁷⁾ ที่พบว่าผู้ที่มีปัจจัยเสี่ยงมีอัตราการเสียชีวิตเพิ่มขึ้น 12 เท่าเมื่อเทียบกับผู้ที่ไม่มียปัจจัยเสี่ยง นอกจากนี้

ปัจจัยด้านการรักษาพยาบาล พบว่าผู้เสียชีวิตส่วนใหญ่มีอาการ ไข้ ไอ เจ็บคอ มีเสมหะ และค่าออกซิเจนในเลือดที่วัดจากปลายนิ้วต่ำกว่า 96% ตั้งแต่แรกเริ่ม และภาพถ่ายรังสีปอดอักเสบตั้งแต่แรกเริ่มถึงร้อยละ 85.1 สอดคล้องกับการศึกษาของ Liu, et al.⁽¹²⁾ ที่พบว่าผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโควิด-19 พบมีความผิดปกติจากภาพถ่ายรังสีตั้งแต่แรกถึงร้อยละ 78.7 ส่วนระยะเวลาของวันนอนในโรงพยาบาลนานกว่า 14 วัน พบเป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเสียชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ da Costa Sousa, et al.⁽¹⁸⁾ ที่พบว่าระยะเวลาวันนอนในโรงพยาบาลที่นอนนานกว่า 14 วันมีอัตราการเสียชีวิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 34 จากการติดเชื้อในโรงพยาบาลและภาวะแทรกซ้อนอื่น ๆ

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างเพศชายและเพศหญิง พบว่าปัจจัยด้านเพศมีความสัมพันธ์กับปัจจัยส่วนบุคคลอื่น ๆ โดยพบว่าเพศชายที่อายุมากกว่า 70 ปี พบมีภาพถ่ายรังสีปอดอักเสบตั้งแต่แรกเริ่ม มีโรคประจำตัว ได้แก่ โรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง ไตวายเรื้อรังระยะ 3 ขึ้นไป โรคปอดเรื้อรัง โรคตับ โรคมะเร็ง และระยะเวลาตั้งแต่ป่วยจนเข้ารับการรักษามากกว่า 96 ชั่วโมง ส่วนเพศหญิงที่อายุมากกว่า 80 ปี อ้วน เป็นผู้ติดเชื้อเพียง มีโรคประจำตัว ได้แก่ โรคหลอดเลือดสมอง และจำนวนวันนอนมากกว่า 14 วันพบมีความสัมพันธ์กับการเสียชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)

การศึกษานี้เป็นการศึกษาแรกที่ศึกษาความสัมพันธ์ด้านเพศกับปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการเสียชีวิตของผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และจากผลของการศึกษานี้ได้ยืนยันว่าผู้สูงอายุ มีโรคประจำตัวและอยู่ในกลุ่มเสี่ยงจำเป็นต้องได้รับการดูแลรักษาอย่างรวดเร็วร่วมกับการประเมินอาการ และติดตามอาการอย่างใกล้ชิด เพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อน นอกจากนี้ยังพบว่าผู้เสียชีวิตมากกว่าร้อยละ 80 ไม่เคยได้รับวัคซีนป้องกันโควิด-19 มาก่อน ดังนั้นควรมีการณรงค์และส่งเสริมให้มีการฉีดวัคซีนป้องกันไวรัสโควิด-19 ร่วมด้วยเพื่อลดความรุนแรงและลดอัตราการเสียชีวิตการศึกษานี้ยังมีข้อจำกัดบาง

ประการ เนื่องจากการวิเคราะห์ยังไม่ได้เปรียบเทียบปัจจัยต่าง ๆ ระหว่างผู้ที่เสียชีวิตและผู้ป่วยที่รอดชีวิตจากโรคโควิด-19 จึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติมต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. เมื่อการระบาดใหญ่ของโรคไวรัสโควิด-19 ได้ดำเนินมานานกว่า 2 ปี ประชาชนส่วนใหญ่มีภูมิคุ้มกันโรคทั้งจากการติดเชื้อตามธรรมชาติ และจากการฉีดวัคซีนป้องกัน ทำให้ความรุนแรงของการระบาดในแง่การแพร่กระจายและความรุนแรงของโรคจะทำให้ผู้ป่วยเสียชีวิตลดลง ประเทศไทยโดยกระทรวงสาธารณสุขได้ประกาศปรับโรค COVID-19 จากเดิมที่เป็นโรคติดต่ออันตรายเป็นโรคติดต่อที่ต้องเฝ้าระวังตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 แต่โรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ยังคงอยู่รวมถึงโรคติดเชื้อไวรัสทางเดินหายใจอื่น ๆ เช่น ไข้หวัดใหญ่ โรคติดเชื้อ RSV ยังเป็นโรคที่มีการระบาดตามฤดูกาล และในผู้ป่วยที่เป็นกลุ่มเสี่ยงยังสามารถเกิดโรคที่รุนแรงได้ ดังนั้นการเฝ้าระวังในกลุ่มเสี่ยง ได้แก่ ผู้สูงอายุ ผู้มีโรคประจำตัว และผู้ที่มีภูมิคุ้มกันบกพร่อง ควรได้รับการตรวจและส่งเสริมให้มีการฉีดวัคซีนป้องกันไวรัสโควิด-19 ประจำฤดูกาลเพื่อลดความรุนแรงและลดอัตราการเสียชีวิต

2. มาตรการป้องกันโรคหลายมาตรการยังต้องควรปฏิบัติต่อไปเพื่อป้องกันการแพร่กระจายโรคติดต่อทางเดินหายใจต่าง ๆ รวมถึงโรคที่อาจอุบัติใหม่ในอนาคต มาตรการเหล่านี้ ได้แก่ การเว้นระยะห่าง การเพิ่มการถ่ายเทของอากาศ การใส่หน้ากากอนามัย และการล้างมือ ซึ่งการที่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จะไปในทิศทางใด หากประชาชนและบุคลากรทางการแพทย์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อ และการรักษาสุขภาพที่ดี ก็จะทำให้เราสามารถควบคุมการติดเชื้อที่ยังมีอยู่ต่อไปได้รวมทั้งเชื้อไวรัสสายพันธุ์ใหม่ๆ ที่จะระบาดในอนาคต

3. บุคลากรทางการแพทย์ยังต้องเป็นผู้นำที่ให้คำแนะนำและปฏิบัติตนในด้านการป้องกันการติดเชื้อที่เป็น

มาตรฐานในสถานพยาบาล เพราะนอกจากตนเองติดเชื้อจะทำให้เสียอัตราการการทำงานไปยังสามารถนำเชื้อไปติดผู้ป่วยอีกมากมายที่มีความเสี่ยงสูงที่จะเสียชีวิตหากติดเชื้อหรือเสียโอกาสในการรักษาโรคอื่น ๆ เช่น ผู้ป่วยมะเร็ง ทำให้การรักษาล่าช้า ดังนั้นมาตรการการป้องกันการติดเชื้อจะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยการทำงาน ความตระหนัก ความร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่าย ทั้งบุคลากรทางการแพทย์ ประชาชน และรัฐบาล เพื่อฝ่าวิกฤตได้ด้วยกันอย่างปลอดภัย

เอกสารอ้างอิง

1. กรมควบคุมโรค. โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สถานการณ์ในประเทศไทย [อินเทอร์เน็ต]. 2565 [สืบค้นเมื่อเมื่อ 1 ต.ค. 2565]. แหล่งข้อมูล: <https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/>
2. Bai Y, Yao L, Wei T, Tian F, Jin DY, Chen L, et al. Presumed Asymptomatic Carrier Transmission of COVID-19. *JAMA* 2020;323(14):1406-7.
3. Lai CC, Liu YH, Wang CY, Wang YH, Hsueh SC, Yen MY, et al. Asymptomatic carrier state, acute respiratory disease, and pneumonia due to severe acute respiratory syndrome coronavirus 2 (SARS-CoV-2): Facts and myths. *J Microbiol Immunol Infect* 2020;53(3):404-12.
4. Wu F, Zhao S, Yu B, Chen YM, Wang W, Song ZG, et al. A new coronavirus associated with human respiratory disease in China. *Nature* 2020;579(7798):265-9.
5. Eaaswarkhanth M, Al Madhoun A, Al-Mulla F. Could the D614G substitution in the SARS-CoV-2 spike (S) protein be associated with higher COVID-19 mortality?. *Int J Infect Dis* 2020;96:459-70.
6. Wang D, Hu B, Hu C, Zhu F, Liu X, Zhang J, et al. Clinical characteristics of 138 hospitalized patients with 2019 novel coronavirus-infected pneumonia in Wuhan, China. *JAMA* 2020;323(11):1061-9.

7. Alahmad B, Al-Shammari AA, Bennakhi A, Al-Mulla F, Ali H. Fasting blood glucose and COVID-19 severity: nonlinearity matters. *Diabetes Care* 2020; 43(12):3113-16.
8. Forget P, Khalifa C, Defour JP, Latinne D, Van Pel MC, De Kock M. What is the normal value of the neutrophil-to-lymphocyte ratio? *BMC Res Notes* 2017;10(1): 12.
9. Areerattanavet K, Keawkangsadan V, Asanprakit W, Sathaporn S, Vassanasiri W. Evaluation of pre-treatment neutrophil to lymphocyte ratio (NLR) in prediction of disease free survival (DFS) in patients with operable breast cancers. *Royal Thai Army Medical Journal* 2017;70(3):119-26.
10. Thaenkaew S, Wongkham S. Application of using blood neutrophil to lymphocyte ratio for prognosis. *Srinagarind Med J* 2016;31(5)332-38.
11. Ethier JL, Desaultels D, Templeton A, Shah Ps, Amir E. Prognostic role of neutrophil-to-lymphocyte ratio in breast cancer: a systematic review and meta-analysis. *Breast Cancer Research* 2017;19(2):2.
12. Liu J, Liu Y, Xiang P, Pu L, Xiong H, Li C, et al. Neutrophil-to-lymphocyte ratio predicts critical illness patients with 2019 coronavirus disease in the early stage. *J Transl Med* 2020;18:206-17.
13. Al-Mazedi MY, Rajan R, Al-Jarallah M, Dashti R, Al-Saber A, Pan J, et al. Neutrophil-to-lymphocyte ratio and in-hospital mortality among patients with SARS-CoV-2: a retrospective study. *Annals of Medicine and Surgery* 2022; 82:104748.
14. Prozan L, Shusterman E, Ablin J, Mitelpunkt A, Weiss-Meilik A, Adler A, et al. Prognostic value of neutrophil-to-lymphocyte ratio in COVID-19 compared with Influenza and respiratory syncytial virus infection. *Nature* 2021;11:927-34.
15. กระทรวงสาธารณสุข. สรุปผลดำเนินงานตัวชี้วัดปี 2565 ลำดับที่ 27 อัตราป่วยตายของผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของทั้งประเทศ [อินเทอร์เน็ต]. 2565 [สืบค้นเมื่อ 1 มี.ค. 2566]. แหล่งข้อมูล: http://healthkpi.moph.go.th/kpi2/kpi/index/?id=1915&k-pi_year
16. Martins-Filho PR, Souza Araújo AA, Pereira LX, Quintans-Júnior LJ, Souza Barboza W, Cavalcante TF, et al. Factors associated with mortality among hospitalized patients with COVID-19: a retrospective cohort study. *Am J Trop Med Hyg* 2021;104(1):103-5.
17. Pan F, Yang L, Li Y, Liang B, Li L, Ye T, et al. Factors associated with death outcome in patients with severe coronavirus disease-19 (COVID-19): a case-control study. *Int J Med Sci* 2020;17:1281-92.
18. da Costa Sousa V, da Silva MC, de Mello MP, Guimarães JAM, Perini JA. Factors associated with mortality, length of hospital stay and diagnosis of COVID-19: data from a field hospital. *Journal of Infection and Public Health* 2022;15(7):800-5.

Gender Factor on Mortality Risk among COVID-19 Patients Admitted in Samutprakan Hospital

Namphol Danpipat, M.D.

Samutprakan Hospital, Thailand

Journal of Health Science of Thailand 2024;33(1):17-26.

Corresponding author: Namphol Danpipat, Email: namphol@gmail.com

Abstract: This retrospective study aimed to identify factors affecting the mortality of patients with COVID-19 in Samutprakan Hospital from January 2020 to September 2022. The data were reviewed from the coronavirus-19 report of the Ministry of Public Health and medical records. Descriptive statistics and Chi-square tests were used for data analysis. The results were presented as an adjusted odds ratio with a 95% confidence interval. This study revealed that deaths with covid-19 patients were 689 cases. There were 1.2 times more males than females with the average age of 72.5 years old (range from 9 months to 102 years old). The comorbidities were found including hypertension (70.0%), diabetes (44.9%), chronic kidney disease stage 3 or more (25.0%), and bed-ridden status (15.8%). The average duration of illness and length of stay were 2.2 and 9.7 days, respectively. Eighty-four percent of COVID-19 death patients were not vaccinated. More than half of the patients had been treated using high-pressure oxygen levels. The most common complications causing death included acute renal failure, atrial fibrillation and upper gastrointestinal bleeding. Neutrophil to lymphocyte ratio ≥ 3.13 was found in 62.8% of death patients which was a predictor to develop critical illness. The potential risk factors which were statistically significantly associated with COVID-19 mortality included diabetes, hypertension, CKD stage 3 or more, cerebrovascular disease, pulmonary disease, chronic liver disease and malignancy in males and BMI more than 30 Kg/m² and bed-ridden status in females.

Keywords: Covid-19; mortality of covid-19; gender affecting mortality; underlying diseases